
En modell for sosial endring

Både under paneldebatten på Sentrum Scene og under et møte i Oscarsgate 10 (søndag 19.10.) om sosiale initiativer på Filippinene trakk Nicanor Perlas frem en modell for sosial endring i syv trinn:

1. På overflaten finner vi de (kritiske) *fenomener* som konstituerer en tilstand og som vi kan beskrive (f.eks. finanskrisen).
2. Bak fenomenene finner vi et *system* som fenomenene fremgår av og som forklarer tilstanden (f.eks. det globale finanssystemet).
3. Skal vi komme til reelle endringsmuligheter, må vi først gjennomskue systemet og avdekke den *identitet* som bærer det oppe (markedsliberalisme, egennytte osv.).
4. Identiteten skjuler alltid en større eller mindre «*blind flekk*», en ubevisst, eksistensiell faktor som er forutsetningen for en ny, gjennomgripende erkjennelse og reell endring. *Kreativiteten* som oppstår, leder over i handlinger som utløser selve endringen.
5. Denne består i et *strategisk mikrokosmos*, et sosialt initiativ som i det små (i egenskap av å være et holon) spiller den nye identiteten og den sammenhengen det settes inn i (f.eks. et bankinitiativ).
6. Mange slike strategiske skritt kan så utvikle en sammenheng på systemnivå, eller reell *sosial tregrening*.
7. Det oppstår en *ny virkelighet* i stedet for de gamle (krisefenomener).

Bevissthetskraft og endring

Under paneldebatten understreket Perlas at finanskrisen og det internasjonale finanssystemet jo ikke er en naturkraft, men et menneskeskapt fenomen som mennesker naturligvis også kan endre. Vår identitet er til å begynne med fanget i dette systemet, som vi bare kan endre ved å investere vår individuelle, frie *spirituelle* kapital. Men da kan vi ikke ha falske forestillinger om økonomien. F.eks. beror pengemengden i verden på gjeldsmengden, som alltid er større enn likviditeten og som vi alle har andel i.

Det var en bestemt form for «bevissthetskraft» som lå til grunn for

markedsøkonomien, og dermed også for dens maktposisjon i dagens verden. En ny og annen bevissthetskraft må settes inn for bærekraftige endringer av systemet.

At Steiners medarbeidere ikke lyktes i å virkeliggjøre tregreningen, var ifølge Perlas' oppfatning et resultat av at prosessen ikke gikk dypt nok: man forsøkte å endre systemet uten at det skjedde en reell transformasjon på identitetsnivå.

Steinerskoleprosjektet Gamot Cogon School på Filippinene bygger på en slik idé om identitet og endring, dvs. det oppfatter seg som et «strategisk mikrokosmos». Fundamentet for lærerutdannelsen er en grundig innføring i tregreningen, slik at det pedagogiske arbeidet forankres i et helhetlig, globalt sosialt perspektiv.

Harald Haakstad

Opprinnelig trykket i «Antroposofi i Norge» IV/2008, s. 17 flg.